ÞORRABLÓTIÐ 1908.

Samkoman byrjaði með því, að leikin voru nokkur sönglög ensk af ensku fólki á pianó og fiðlu til samans, og fór það víst allvel fram, en betur hefði mér þótt eiga við, að leikin hefðu verið íslenzk lög með íslenzkum textum á þessari samkomu, helst alþýðukvæði og ættjarðarljóð, en það vill alt af brenna við hjá oss Íslendingum, að vér á okkar eigin samkomum, viljum helzt ekkert um hönd hafa nema á ensku, og einu man ég eftir, að á einni samkomu þar sem Norðmenn og Svíar skemtu með söng á íslenzkri samkomu, þá sungu þeir norska og svenska söngva, en Íslendingar sungu aftur ekkert nema enska söngva. Þetta sýnir ófyrirgefanlegan þjóðrækniskort og hið herfilegasta smekkleysi.

Að aflokinni þessari söngskemtun lýsti forseti samkomunnar, Sigtryggur Jónasson, M.P.P., því yfir að matur væri til reiðu, hverjum sem hafa vildi í neðri sal byggingarinnar, og gengu menn þá til snæðings, og var tíminn, sem í það gekk, sem næst tvær kl.stundir. Á meðan setið var undir borðunum, skemti enski söngflokkurinn með hljóðfæraslætti.

Vegna þess, að sumum þessum samkomum, sem haldnar hafa verið undanfarin ár, og einkum árið sem leið, að mjög megn óánægja var í fólki út af matnum, sem óskeitilega var látin í ljósi bæði í ræðu og riti, því hugsunarháttur fjölda Íslendinga, einkum yngra fólksins, snýst að því, er virðist mest megnis um það, hvort á þeim er dans og matur eða ekki; en á þessari samkomu var bæði nógur og góður matur, og eins íslenzkur eins og frekast var hægt að vænta, hangikjöt, svið, slátur, bakað flatbrauð og ýmislegt fleira, al-íslenzkt góðgæti, var strax auðséð, að nú voru það Íslendingar, sem tilreitt höfðu allar veitingarnar og frambáru þær, því á öllu var eins mikill íslenzku bragur, sem framast var hægt að búast við, og stjórn og regla á því öllu í bezta lagi, og er það heillavænlegast spor, sem Helga magra félagið gat stigið, að breyta því, og það eitt undarlegast, að það skyldi ekki fyrir löngu vera búið að því, því undir fyrirkomulaginu, sem að undanförnu var viðhaft, var alls ekki mögulegt að búast við að það gæti orðið íslenzk og alþýðleg skemtun, sem þó hlýtur að vera aðalmarkmið félagsins, því annars siglir það undir fölsku flaggi og getur ekki með neinum rétti nefnt samkomur sínar "Íslenzkt þorrablót".

Eftir kvöldverð mælti forseti samkomunnar fyrir minni Helga magra og lýsti í fáum orðum æfiferli hans og hvernig hann hefði fengið auknefnið "hinn magri". En eitt atriði er það, sem mér fanst vafasamt, hvort væri rétt, nfl. að íslenzkar bókmentir væru beztar og auðugastar af bókmentum allra siðaðra þjóða, því þrátt fyrir það að vér eigum ýmislegt ágætt í bókmentum vorum, sem jafnvel þolir samanburð við það bezta í heims bókmentunum, svo sem sumar af sögum Gests Pálssonar og Einars Hjörleifssonar og "Pilt og stúlku" eftir Jón Thoroddsen, og nokkur smákvæði eftir beztu núlifandi skáld vor, þá er það eins og t.d. Georg Brandes tekur fram á einum stað, að íslenzk skáld og rithöfundar hafa framleitt svo lítið, að þeir engan veginn standa beztu erlendum rithöfundum á sporði.

Þá var sungið kvæði, er orkt hafði Magnús Markússon fyrir minni Helga magra, og skal ég síðar minnast á það nánar, en söngnum á því fanst mér satt að segja engin mynd.

Þá talaði Jón frá Sleðbrjót fyrir minni Íslands, og sýndi meðal annars fram á, að aðrir eins menn og Þorgeir Ljósvetningagoði og Hjalti Skeggjason hefðu verið á alt öðru andlegu stigi en fjöldinn, eru þeir dæmi þess, meðal fjölmargra annara, að mikli maðurinn, — maðurinn sem að andlegum hæfileikum ber höfuð og herðar yfir múginn, er undirstaða og upphaf allrar heimsmenningarinnar.

Þá talaði séra Runólfur Marteinsson fyrir minni Vesturheims, nokkur orð í staðinn fyrir dr. B. J. Brandson, sem ekki gat verið viðstaddur. Í því var ekki neitt sérstaklega eftirtektavert, sem hægt sé um að geta svo nokkra verulega þýðingu hafi, enda hafði hann sama sem engan undirbúning haft.

Þá mælti séra Jón Bjarnason fyrir minni Snorra Sturlusonar og drap á helztu æfiatriði hans og helztu einkenni aldar þeirrar, sem hann var uppi á, og var það maklegt og velviðeigandi á annari eins samkomu og þessari, því Snorri mun með réttu mega kallast faðir eða frumhöfundur íslenzkrar sagnaritunar og jafnvel yfir höfuð að tala íslenzkra bókmenta. Einkennilegt er það og jafnvel afkáralegt af jafn mentuðum manni, sem séra Jón Bjarnason er, og með eins mikla mállega þekkingu á móðurmáli voru — því þar skarar hann vafalaust langt fram úr öllum Vestur-Íslendingum — að hann skuli vera að brúka í ræðu og jafnvel stundum í ritmáli líka, aðrar eins útlenzku slettur eins og t.d. "barbara" hátt, "klassiskt" tímabil og sorglega "tragiskt", innan um jafn vandað fallegt mál, sem séra Jón vanalega ræðir og ritar, tekur þetta sig ennþá óviðfeldnara og ósmekklegra út. Ég geng nú að því sem vísu, að þetta muni hér hjá oss þykja óþarfa aðfinslur, og jafnvel illkvitnisleg hótfyndni, þar sem móðurmál vort er í annari eins niðurlægingu eins og það er hér. Þá mintist séra Jón Bjarnason á hættu þá, sem vestur-íslenzkum bókmentum gæti staðið af áhrifum austur-íslenzkra bókmenta, og kom mér það satt að segja mjög svo kynlega fyrir, að slíkt skyldi koma úr þeirri átt, því eftir hvaða fyrirmynd ættu vestur-íslenzkar bókmentir frekar að sniða sig, heldur en eftir austur-íslenzkum bókmentum bæði að fornu og nýju? Og á hvaða traustari grundvelli munum vér Vestur-Íslendingar geta staðið, sem sérstakur þjóðflokkur, og til þess að vernda þjóðerni vort og vor sönnustu og göfugustu þjóðernis einkenni en á al-íslenzkum, fornnorrænum grundvelli, sem aðal hyrningarsteini? Eða mun séra Jóni finnast, að áhrif austur-íslenzkra bókmenta á þá, sem eru hér nú að fást við ljóðagerð — ef ljóðagerð skyldi kalla — muni vera orsök til alls þess bókmentalega ófagnaðar, sem vestur-íslenzku viku blöðin alt af meira og minna hafa meðferðis, sem er öllu sönnu bókmentalífi og smekk manna fyrir því hvað sé sannar og góðar og hollar bókmentir til niðurdreps og oss sjálfum til stórrar minkunar, ekki síst í augum útlendinga þeirra, sem nákvæmlega fylgja með bókmentum vorum, sem ekki eru nú orðnir svo fáir, og alt af fer fjölgandi?

Næst talaði Vilhelm Pálsson fyrir minni Þórs. Fyrst lýsti hann Þór, og tók síðan fram, að hverri þjóð væri nauðsynlegt, að þekkja trúarbragðasögu sína til forna. Ræðumaður sagði, að Þór hefði verið persónugervingur hreystinnar og kjarksins og að ætíð hefði þurft á hamri Þórs, megingerðum og járnglófum að halda, til að yfirstíga örðugleikana í heiminum. Fanst mér þessi ræða vera bezta ræðan, sem flutt var á samkomunni, og verðskuldar það fyllilega, að birtast opinberlega á prenti, og ég þykist líka vita, að svo muni verða og fjölyrði því ekki meira um hana hér.

Fyrir minni Þórs hafði herra Sigurður J. Jóhannesson orkt kvæði, og minnist ég á það síðar.

Eftir að aðalprógrammið var búið, tóku ýmsir til máls, þar á meðal N. Össursson og las upp dálítinn póst eftir sjálfan sig um rímnakveðskap og sagði, að rímnakveðskap hefðu iðkað ýmsir merkustu menn þjóðarinnar, svo sem Gísli Konráðsson, Jón Espólín, Eggert Ólafsson o. fl. Hvað sig sjálfan snerti, þá hefði eitt velkveðið rímnaerindi betri áhrif á sig heldur en þó yfir sér væri lesinn dálítill bænastúfur. — Mér fyrir mitt leyti finst heldur ekki rétt, að fordæma rímnakveðskapinn jafn vægðarlaust og gert hefir verið, því á þeim tíma, sem bókagerð var mjög svo lítil hjá þjóð vorri og dagblöð og tímarit engin til, voru rímurnar og fornsögurnar sú eina bóklega skemtun, sem þjóð vor átti völ á, enda var það í raun og veru ekki rímunum að kenna, hve leirkendar þær oft og tíðum voru, heldur andleysi höfundanna og smekkleysi, sem einu hefði mátt gilda í hvaða tegund ljóðskáldskapar þeir hefðu fært sögurnar í, þá hefði það sama orðið uppi á teningnum. Það er engu síður hægt, að koma skáldlegum hugsunum og lýsingum fyrir í rímnabúningi, heldur en hverju öðru formi episks skáldskapar. Milton's "Paradise" og Dante's "Divine Comedie" hefðu sjálfsagt orðið eins skáldlegir og áhrifamiklir, þó höfundarnir hefðu sett þá í rímnaform, hefðu þeir þekt það og það verið tíðkað hjá þeim, á þeim tíma.

Seinast af ræðumönnum talaði séra Friðrik Bergmann nokkur orð og var það eitt með því betra, sem sagt var, þó ekki væri það langt.

Af frumsömdum kvæðum fyrir þetta tækifæri voru að eins tvö, eftir þá M. Markússon og S. J. Jóhannesson. Hvorugt þeirra kvæða hefir neina skáldlega kosti til að bera, enda er þess ekki von, því hvorugur mannanna er skáld, heldur dálítlir hagyrðingar. Í kvæði M. Markússonar eru alls engar nýjar eða frumlegar hugsanir. Hann er nú þegar búinn að yrkja mörgum sinnum fyrir minni hins og þessa, bæði Íslendingadags kvæði og þorrablótskvæði, og þar að auki nýbúinn að gefa út kvæðakver, en aðalkosturinn við allan þennan kvæðasamning er það, að þegar maður er búinn að lesa eitt kvæðið, þá er maður búinn að lesa þau öll. Kvæði þetta, sem hann kallar "Minni Helga magra", er nokkurs konar óslitinn sólargeisladýrðar slefu-bláþráður, sem hann síðan til tilbreytinga lætur koma dálitla snurðu á endur og sinnum, en sem allar eru þó hér um bil eins, þannig t.d. kom svona lagaður snurður á þráðinn í fjórum stöðum í þessu smákvæði:

"þegar sögusólin blíða",
"Vígði frelsis sólarglóð".
"gyllir lífsins sunnu heit".
"geislaríkt við móðurskaut".

Það er auðfundið, að maður þessi heldur að hann sé heilmikið skáld, og það sem að hann álítur að útheimtist til þess, að vera skáld sé það, að geta rímað saman "fríða" og "blíða", "fána" og "frána".

Hugsanirnar, lýsingarnar og orðfærið er alt hvað öðru samsvarandi, svo óþroskað og barnalegt, sem mest má verða; álappaleg og afskræmd stæling á þessum gömlu, margþvældu náttúru lýsingum idealistanna, sem svo mikið voru í móð um 1870, en sem hverfa mikið fyrir áhrifum realistisku stefnunnar, sem koma svo ótrauðlega fram í verkum Gests Pálssonar, Einars Hjörleifssonar, Jóns Ólafssonar, Þorsteins Erlingssonar, Hannesar Hafsteins o. fl. Enginn mun heldur geta lesið kvæði þetta, svo hann ekki verði þess var, að það er að eins ramfölsk og klúðursleg eftirstæling á kvæði eftir eitt af stórskáldum vorum heima á Íslandi, sem heitir "Eyjafjörður".

"Sér þú Kristnes sali fána
söguhimni brosa mót,"

segir M. Markússon.

En í kvæðinu "Eyjafjörður" stendur:

"Forna Kristnes, gamla Grund,
gróin lofi hverja stund;
hár og stór þinn vegur var
völlur ríka Guðmundar".

Lesið þetta með athygli og vitið svo, hvort þér ekki finnið dálítinn eftirstælingarkeim hjá Magnúsi, þó væminn sé og hálf viðbjóðslegur. Oft hefir mönnum nú farist höndugIegar að hnupla frá öðrum.

Hitt kvæðið, minni Þórs, sem var orkt fyrir samkomu þessa, er eftir herra Sigurð J. Jóhannesson, ekki ósnoturt en algerlega tilþrifalaust, skáldlegar hugmyndir í því engar, og til þess að vera orkt fyrir minni persónugervings hreystinnar, kjarksins og hugprýðinnar er það alt of dauft og kraftlaust. Strax í fyrsta erindinu fæ ég ekki betur séð en að framkomi hugsunarvilla. Þar er komist þannig að orði:

"En þó breytist hann æ
eins og báran á sæ,
sem að berst fram af stormanna
klið".

"Báran á sæ" breytist ekkert, hún er alt af söm og jöfn og rís alt af á ný, í henni er alt af hið sama efni og hún er alt af framknúð af sama afli, ekki af "klið" stormanna, heldur af afli loftshreyfinganna eða loftsveiflanna, því "kliður", sem er ekkert nema hljóð, megnaði ekki að hreyfa dúnfjöður.

Einnig segir kvæðis höfundurinn:

"Hann (Þór) var alþýðugoð".

Það er heldur ekki rétt að öllu leyti. Þór var raunar aldrei alþýðugoð, heldur einkum og sérstaklega goð þeirra, sem í hernaði voru og í öðrum stórræðum stóðu. Þannig er sagt, að menn hafi heitið á Þór til "sæfara og harðræða", og það fyrst eftir að kristnin var lögtekin. Seinna í kvæðinu farast höfundinum þannig orð:

"Bæði guðir og menn
verða gamlir um síð,
eins og getum vér daglega séð,
og á endanum fór
líka eins fyrir Þór
að hún Elli hann feldi á knéð".

Af því að enginn guð er hér undanskilinn, þá er eins líklegt, að það sé skoðun höfundarins, að sá guð, sem við nú dýrkum, og köllum guð almáttugan, eigi eftir, eins og Þór, að eldast og falla á kné fyrir ellinni. Þetta finst mér, af lúterskum manni, sem í lúterskum söfnuði stendur, að vera næstum goðgá.

Þetta er víst orðið alt of langt mál og því tími til kominn, að ég fari að slá botninn í það, en að endingu vil ég taka það fram, að ef félag þetta í framtíðinni á að ná sínum rétta og tilætlaða tilgangi, þá verða þeir, sem fyrir því standa, að hafa samkomur þess eins íslenzkar og alþýðlegar eins og framast eru föng á, og nú álít ég að hafi verið stigið spor í áttina til þess, eins og áður er tekið fram.

Sigtryggur Ágústsson.

INGÓLFUR LANDNÁMSMAÐUR.

Það lítur út fyrir, að Vestur-íslenzku blöðin kynoki sér við, að geta um mesta listaverkið, sem íslenzka þjóðin hefir eignast, nfl. standmynd þá, sem Einar Jónsson myndhöggvari lauk við í haust af Ingólfi landnámsmanni. Blöðin flytja þó marga fregn, sem ómerkilegri er, en þá, sem hér er um að ræða. "Huginn" frá 28. nóv. segir frá þessu listaverki þannig:

"Einar Jónsson hefir nú lokið við mynd sína af Ingólfi landnámsmanni. Fær hún almannalof. Verki þessu er svo háttað, að Ingólfur stendur og styðst með hægri hendi við öndvegissúlu sína, en með vinstri hendi heldur hann um atgeir mikinn, en skjöldur hans rís upp við súluna innanverða, og styður Ingólfur tveim fingrum hægri handar á rönd skjaldarins, en höndin hvílir á brikinni. Á utanverða súluna er Óðinn markaður í æskufegurð, með hrafna sína, Huginn og Muninn, sinn á hvorri öxl. Við hlið hans eru rituð þessi orð í rúnum: "Sjálfr leið þú þik sjálfan". — Á stalla líkneskisins eru myndir á öllum hliðum. Eru það lágmyndir (upphleyptar myndir, "basrelief"). Þar eru örlaganornirnar á einum fletinum, á öðrum Ragnarökkur. Skipa síðustu mennirnir sér þá á síðasta klettinn, áður en hann sekkur. Á þriðja fletinum er flótti guðanna til Íslands fjalla. Þar kemur tröllaukin ofbeldishönd kirkjunnar upp úr sjónum og krossfestur maður markaður í lófann. Guðunum hrýs svo hugur við þessari sýn, að þeir hleypa til Íslands. Sést allur skarinn á einni öldu, og býst hestur þeirrar gyðjunnar, sem fremst ríður, að hefja sig upp á hamarinn, en upp í landi sér fögur fjöll. Á fjórðu hliðinni sér Ingólfsfjall og haugur landnámsmannsins þar uppi. En yfir hauginum svífur andi frelsisins".

Eins og kunnugt er, er nefnd manna í Reykjavík — úr flokki iðnaðarmanna — sem hefir gengist fyrir því, að standmynd yrði gerð af Ingólfi landnámsmanni, og hefir það félag og nefnd þessi unnið vel að því, að koma hugsjón sinni í framkvæmd. En heldur ætlaði að grána gamanið, eftir því sem Íslandsblöð segja frá, þegar Einar var búinn að gera líkneskið og stallann, eins og frá hefir verið skýrt hér að ofan. Nokkur hluti nefndarinnar ætlaði nfl. að neita að taka við líkneskinu fyrir það, að helztu atriði sagnanna — sem auðvitað eru sjálfsögð og nauðsynleg í sambandi við líkneski af Ingólfi — eru sýnd í upphleyptu myndunum á stallanum. Sérstaklega er sagt að nefndin hafi haft á móti einkunnarorðunum "Sjálfr leið þú þik sjálfan", og þeirri lágmyndinni, sem sýnir ofbeldishönd kirkjunnar, með krossfesta manninn markaðann í lófann. Maklega hefir nefndin verið ávítuð fyrir tiltæki þetta, en bezt tók þó í þann strenginn Þórður Sveinsson, geðveikra læknir. Líklega hefir hann álitið, sem var, að nefndin væri að verða vitlaus, en hefir viljað, ef mögulegt væri, losna við þá kumpána á vitfirringaspitalann, sem yrðu vitskertir af þessu tilefni. Hann sagði, "að það liti út fyrir, að í nefndinni væru tómir Ástvaldar gegnsýrðir af innri missiónar heilagleik", og virðist sem honum sýnist þá ekki þurfa lengur vitnanna við, hvað vitfirring snertir. Hæðir hann nefndina að maklegleikum, og segir að síðustu, að það hafi verið yfirsjón af henni, að skipa ekki Einari "að láta Ingólf liggja á knjám fyrir framan krossmark — heiðinn mann — og láta tárastrauminn renna niður báðu megin við nefið".

Geta má þess, að Einar hefir þverneitað að breyta líkneskinu eða stallanum minstu vitund, sem eðlilegt er, því bæði hugmyndirnar og verkið sjálft, er af öllum skynsömum mönnum er álitið að vera með afbrigði. Sjálfsagt verður líkneskið tekið eins og það er, en nefndin hefir með þessu frumhlaupi sínu, gefið sjálfri sér þann löðrung sem lengi mun í minnum hafður.

Ég hefi getið þessa, af því það er sögulegt, þegar um merkasta listaverkið er að ræða, sem Íslendingar hafa enn eignast.

Á. J. JOHNSON.

NÝ ÆFIMINNING.

Eftir
Jón Einarsson

Sökum þess, að piltur sá, sem reit í Heimskringlu nr. 18 þ. á. er ekki öllum mönnum kunnur þeim er utan Winnipeg bæjar búa, þá leyfi ég mér að geta hans að nokkurru, og vona þá að flestir afsaki það, þótt ég svari honum ekki í sambandi við málið, sem ég ræddi nýlega í blaðinu, nfl. "Um ljótar hugsanir", né nokkurt annað mál.

Maðurinn hét Gunnar, sonur Guðmundar bónda á Reisteinsstöðum á Íslandi. Guðmundur sá var drengur svo góður á sinni tíð, að enginn vandalaus maður hefði kært sig um, að hnupla guðsnafninu úr heiti hans, en syni hans varð ekki bumbult af því, og heldur en að leggja það við hégóma ættarinnar snöri hann því upp í "good", og kallar sig nú herra G. J. Goodmundsson.

Engum manni var skyldnara en G. J. G., að taka svari ljótra hugsana, því þær eru honum næsta kunnar, margar hverjar. Hann er persónan, er EINU SINNI neytti brauðs í sveita síns andlitis, og það var þegar hann var að selja löndum sínum í Winnipeg bækur þær, á íslenzku máli, sem einna ljótastar hugsanir höfðu að geyma á þeirri tíð. Aðrar bækur veit ég eigi til, að hann hafi verzlað með. Hann telur sig að vera fasteignasala, og auglýsir ósköpin öll af kjörkaupum á kvígum og kiðlingum, sem hann sjaldan hefir. Honum skilst hver sá maður vera "lærður" eða "mentaður", sem aldrei gerir ærlegt handtak, en er ætíð stífaður og glasseraður frá hvirfli til ilja. Það dregur líka jafnan hulu eða ský(?) á augu hans þegar nefnd er við hann vinna, og hann kiknar í knjánum, og er eiginlega alt af knjáboginn og heyktur af ótta fyrir yfirvofandi vinnu. Hann ætlaði að verða kverkmæltur einu sinni, en það er einhver ólukku slýja í kokinu, sem er því hörmulega til fyrirstöðu. Það mætti hósta henni upp, en það væri ekki mögulegt áreynslulaust, og því situr hún þar þann dag í dag. Maðurinn hefir sérstakt vit á öllum hlutum, og mig minnir jafnvel, að hann sé ass-istent í Hagyrðingafélaginu, enda hefir hann víst til þess næga jarðefnaþekkingu, því maðurinn er skolli "smart", þó lífs eða sálarfjörið sé ofurlítið dvalakent með köflum. Manninum er létt um, að bregða verkamönnum um stöðu þeirra, þeim, sem ekki telja eftir sér að vinna og vera ærlegir í viðskiftum (sjá áminsta ritgerð). — Hann telur sig ekki með almúgamönnum, því flestir verða þeir að vinna eitthvað. Það er líka ósköp gaman, að sjá hann tala, því hann er æfinlega hreinn um kroppinn, en það er ekki æfinlega jafn hreimsætt að heyra það, því bæði er málrómurinn nokkuð nefjarlega og — "svo er margur ólíkur sinnun, þó skyldur sé". Það er vonandi, að ættin endi ekki á honum, því það væri að minsta kosti — já ósköp leiðinlegt.

Grein G.J.G. ber þess ljósan vott, að höf. þekkir enn ekki muninn á því, að vera "lærður" eða "mentaður". Getur það verið eðlileg afleiðing þess, í hve mikla fjarlægð hann hefir sezt frá hvorutveggju. Það var bæði ilt og eðlilegt, að slíkur montólfur skyldi fara að berjast með þorskabýt. En fáir af þeim, sem þekkja báða mennina, myndu búast við, að þorskabýtur þyrfti vits að leita í þá átt, því þessir menn eiga ekki sammerkt að gáfum til.

Ég hefi bent á þessi smáræði þeim til andlegrar leiðbeiningar, sem ekki þekkja hr. G. J. G., og vona eins og áður, er sagt, að menn afsaki því það, að ég ræði ekki við hann né nokkurn "hans nóta" um málið, sem ég hreyfði í Heimskringlu, né nokkurt annað mál, sem þýðingu hefir. Það væri ekki rétt málefnisins vegna.

KONUNGLEGA LEIKHÚSIÐ,

sem á að byggja á horninu á Notre Dame Ave. og Princess St. hér í bænum á komandi sumri, er ein sönnun þess, að auðmenn hafa staðfasta trú á framtíð borgarinnar. Fimm leikhús eða fleiri eru nú þegar hér í bænum og eru 3 þeirra stór og vönduð og rúma yfir þúsund manns hvert. Eitt þeirra rúmar yfir 3000 manns. Líklega er ekki oftalið, þó sagt sé, að öll leikhúsin til samans rúmi yfir 10 þúsund manns, en svo er aðsóknin að þeim mikil, að hvenær sem góðir leikir eru sýndir, þá gera þau ekki betur en að rúma þá, sem að þeim sækja. Fólkið hefir gaman af þessum skemtunum, og margur ungur maður sér ekki eftir að borga sitt síðasta cent til að horfa á góðan leik. Það mun ekki vera um of í lagt, þó sagt sé, að í Winnipeg gangi daglega 5 þúsundir manna og kvenna á leikhús bæjarins reynslan hefir sýnt, að á liðnum árum hefir að jafnaði selst á leikhúsi hverju 65 prósent af öllum seljanlegum sætum, og gróði þeirra, sem fyrir þessum leikhúsum hafa staðið, hefir árlega verið alt frá 30 upp í 70 þús. dollars á ári, að frádregnum öllum kostnaði. Þetta sýnir, að Winnipegbúar eru alls ósparir á centunum, þegar um skemtanir er að ræða. Svo er aðsóknin mikil að sumum þessum leikhúsum, að 3 sýningar fara þar fram daglega, ein eftir hádegið og tvær að kveldinu, hvor eftir aðra, svo að húsin eru fylt þrisvar á dag. Sé nú gert ráð fyrir, að 5 þúsundir manna sæki daglega hús þessi í 300 daga á hverju ári, með aðgöngugjaldi, sem nemur frá 25c upp í $2.00 fyrir sætið, þá er ekki of hátt reiknað þó sagt sé, að Winnipeg búar eyði árlega hálfri milíón dollara á húsum þessum, og líklega er upphæðin talsvert hærri en hér er talin.

Það er því engin furða þótt auðmenn telji það vænlegt gróðabragð, að leggja fé sitt í stofnun og starfskostnað leikhúsa. Maður mætti nú ætla, að þau 5 leikhús sem þegar eru hér í borg, mættu nægja bæjarbúum svona fyrst um sinn. En svo er þó engan veginn, og nú hafa nokkrir auðmenn tekið sig saman að byggja hér í bænum "Konunglegt leikhús" (Imperial Theatre), sem auglýst var í síðasta blaði. Hús það á að verða 100 fet á hverja hlið og kosta 100 þús. dollara. Sæti eiga að vera fyrir 1400 manns. Einn af mönnum þeim, sem standa fyrir þessu fyrirtæki, er æfður leikhúshaldari frá New York, sem nákvæmlega hefir athugað ástandið hér og segist þess fullviss, að þetta sé hið vænlegasta gróðafyrirtæki. Hann og félagar hans hafa gert nákvæman reikning yfir væntanlegar tekjur og útgjöld, og þeim telst svo til, eftir lægstu inntekta áætlun og hæstu útgjalda áætlun, að þeir ættu að hafa í hreinan gróða á ári, strax frá byrjun, 40 þús. dollara. Þeir gera áætlun um hartnær 120 þús. dollara árlegar inntektir og 78 þús. dollara útgjöld, en mest af útgjöldunum er innifalið í launum starfsmanna og leikenda. Tilgangurinn er, að sýna þá beztu leiki eingöngu, sem völ er á, og að setja aðgöngugjald áhorfenda svo lágt, sem frekast er unt, svo að allir, sem þess óska, geti átt kost á, að kaupa sér aðgöngumiða. Og New York maðurinn, herra W. J. Gillman, á að verða aðal ráðsmaður hússins.

Þetta virðist óneitanlega benda á, að hygnir "business" menn hafi góða trú á framtíð Winnipeg borgar, því ekki mundu þeir ætlast til, að íbúarnir eyddu framvegis fyrir leikhúss skemtanir um 120 þúsund dollurum meira en þeir nú gera, nema þeir þættust vissir um, að hér yrði árlega vaxandi atvinna með góðu kaupi, svo að fólkið stæði sig vel við að skemta sér.

The Dominion Bank
NOTRE DAME Ave. BRANCH Cor. Nena St.

Vér seljum peningaávísanir borganlegar á Íslandi og öðrum lönd.
Allskonar bankastörf af hendi leyst

SPARISJÓÐS-DEILDIN
tekur $1.00 innlag og yfir og gefur hæztu gildandi vexti, sem leggjast við innstæðuféð 4 sinnum á ári, 30. júní, 30. sept. 31. desembr og 31. march.

A. S. BARDAL
Selur líkkistur og annast um útfarir. Allur útbúnaður sá bezti. Enfremur selur hann al skonar minnisvarða og legsteina.
121 Nena St. Phone 306

MARKET HOTEL
146 PRINCESS ST. á móti markaðnum
P. O'CONNELL, eigandi, WINNIPEG
Beztu tegundir af vínföngum og vindl um, aðhlynning góð húsið endurbætt

Vátryggið
HJÁ
The
Brandon Fire Insurance Co.
ALGERLEGA ÁREIÐANLEG OG ÞROSKAFULL HEIMASTOFNUN
E. S. Miller Limited
Aðal umboðsmenn
PHONE 2083 217 McINTYRE BLK.
E. J. OLIVER—SÉRSTAKUR UMBOÐSMAÐUR, 609 AGNES STREET.